

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 06.06.2022

§ 225

Parlamentaarisen ryhmän toiminta 1.2.-1.6.2022 KV

429/00.00.01.11/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

vs. konsernipalvelujohtaja Sari Alm, p. 050 398 5162

talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi parlamentaarisen ryhmän raportin toiminnastaan ajalla 1.2.-1.6.2022.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedoksi.”

Perusteluosa

Lahden kaupunginvaltuusto päätti talousarvion 2022 hyväksymisen yhteydessä 22.11.2021 että, kaupunki aloittaa helmikuussa 2022 parlamentaarisen työskentelyn kaupungin talouden ja konsernirakenteen sovittamiseksi sote-uudistuksen jälkeiseen tilanteeseen.

Kaupunginhallitus nimesi 31.1.2022 § 41 parlamentaarisen ryhmän jäseniksi monijäsenisten valtuustoryhmien puheenjohtajat Minna Lampisen, Toni Putulan, Jorma Ratian, Kalle Aaltosen, Riina Puusaaren, Jari Rissasen, Sonja Falkin ja Elisa Lientolan. Heidän henkilökohtaisiksi varajäsenikseen nimettiin Jari Hartman, Francis McCarron, Maarit Tuomi, Anita Immonen, Pauliina Palo, Martti Talja, Eero Seesvaara ja Anna Kaisa Kupiainen. Pysyvinä asiantuntijajäseninä ryhmässä toimivat kaupunginjohtaja Pekka Timonen, kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho, sivistysjohtaja Tiina Granqvist, vs. konsernipalvelujohtaja Sari Alm ja talousjohtaja Tiina Mörsky. Parlamentaarinen ryhmä valitsi puheenjohtajakseen Minna Lampisen ja varapuheenjohtajaksi Toni Putulan. Ryhmän sihteerinä toimii johtava controller Miia Karetjoki.

Parlamentaarisen ryhmän toimikausi on 1.2.-31.12.2022.

Parlamentaarisen ryhmän tehtävät ovat tunnistaa sote-uudistuksen, TE-palvelujen siirron ja muiden mahdollisten muutospaineiden vaikutus kaupungin toimintaan ja talouteen sekä perehtyä kaupungin talouden ja taseen rakenteeseen. Ryhmän tulee tunnistaa keinoja toiminta- ja rahoitustuottojen sekä verotulojen vahvistamiseksi. Ryhmä arvioi kaupungin toiminnan kustannustason ja tuottavuuden nykytilaa.

Parlamentaarinen ryhmä tekee toimenpide-ehdotuksia toiminnan ja talouden järjestämis- ja tuotantotapojen sekä tarvittaessa konsernirakenteen muuttamiseksi vastaamaan toimintaympäristön muutosta. Lisäksi ryhmä tekee ehdotuksia kustannustason ja tuottavuuden kehittämisen sekä talouden tasapainon toteuttamisen periaatteiksi.

Ryhmä on tiedottanut toiminnastaan 11.2.2022 ja 11.4.2022.

Ryhmä on kokoontunut viisi kertaa alkuvuoden 2022 aikana.

Ensimmäisessä kokouksessa tutustuttiin kaupungin tulojen varmistamisen

keinoihin, eri tulojen lähteisiin ja niiden suhteelliseen merkitykseen. Elinvoimainvestoinneilla tavoitellaan asukkaiden ja Lahteen sijoittuvien yritysten määrän lisääntymistä. Asukkaiden ja yritysten määrällä on vaikutusta kaupungin kunnallisvero-, yhteisövero- ja kiinteistöverotulojen määrään. Maksujen ja taksojen hinnoittelu vaikuttaa osaltaan tulojen määrään. Rahoitustuotoilla on ollut taloutta tasapainottava vaikutus. Omaisuuden myynnistä saatavilla myyntituotoilla ja -voitoilla voidaan vaikuttaa yhden vuoden tulokseen. Kokouksessa perehdyttiin myös kustannustason hallitsemiskeinoihin, joita ovat esimerkiksi palvelujen tuottamis- ja toteuttamistapojen sekä palvelujen laadun ja mitoituksen tarkastelu ja asettaminen taloudellisesti kannattavalle tasolle. Kustannuksia voidaan hallita myös valitsemalla, mihin kaupunki investoi ja millä tasolla sekä millaisiin hankkeisiin ja projekteihin se osallistuu.

Toisessa kokoukseen ryhmä perehtyi taseen sisältöön. Kaupungin taseessa suurimmat omaisuuserät ovat rakennukset ja maa-alueet, sijoitukset tytäryhteisöihin, oma pääoma ja pitkäaikainen vieras pääoma. Rakennuskannasta esiteltiin arvoltaan suurimmat ja pienimmät rakennukset sekä toimitilakannan luokitteluperiaatteet erilaisiin salkkuihin.

Kolmannessa kokouksessaan ryhmä kuuli, miten kaupungin hankintoja ollaan kehittämässä muun muassa laatimalla malli kaupungin hankintojen kategoria ja segmenttikohtaiselle johtamiselle sekä laatimalla vaikuttavuuden arvioinnin malli. Lisäksi hankintaprosesseja, -osaamista ja tiedottamista kehitetään prosessikuvauksilla, kouluttautumisella ja viestintää tehostamalla. Ryhmälle esiteltiin myös Lahden kaupungin 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelman (LUMO) taloudelliset tavoitteet vuosina 2021-2023, ohjelman toteuttamisen periaatteet sekä ohjelmaan liittyviä oppeja ja haasteita. LUMO:n taloudellisena tavoitteena on parantaa käyttötalouden rakenteellista tasapainoa yhteensä 19,3 milj.

eurolla. Siinä on myös tavoiteltu investoinneista ja poistoista yhteensä 89,7 milj. euron vähennystä. Kertaluonteisia tuloja ohjelman aikana tavoitellaan yhteensä 20,9 milj. euroa. Ohjelma sisältää lisäksi elinvoiman kehittämiseksi yhteensä 15,0 milj. euroa. Ohjelman haasteena on, että eri panostus- ja kehittämistoimien hyötyjen todentaminen on haasteellista. Lisäksi lähiaikojen kustannustasojen nousu, kunnille annetut uudet tehtävät ja vastuut sekä uusista tiloista aiheutuvat kustannukset aiheuttavat paineita taloudelle. Koronapandemian vaikutukset joidenkin palvelujen kävijämääriin ja palveluista saataviin tuloihin heikentää osaltaan taloutta.

Neljännessä kokouksessa ryhmälle esiteltiin toimintaan ja talouteen vuosina 2023-2025 vaikuttavia uudistuksia ja paineita, joita ovat mm. sote- ja TE-palvelu -uudistukset, konsernista saatavien tuottojen laskeminen ja rahoituskustannusten mahdollinen nousu. Sote-uudistus leikkaa kaupungin tuloja enemmän kuin menoja. Uudistukseen liittyen Lahden kunnallisveroprosentti tulee olemaan 8,11 vuonna 2023. Työnantajien ja työnhakijoiden TE-palvelut ovat siirtymässä valtiolta kunnille tämän hetken suunnitelman mukaan loppuvuodesta 2024. Uudistuksen tavoitteena on tuottaa palvelut yhden luukun periaatteella sekä työnhakijoille että työnantajille, luoda lisäarvoa kuntaekosysteemistä, vahvistaa yhteistyötä kuntien ja valtion välillä sekä edesauttaa sote-uudistuksen jälkeisen "uuden kunnan" elinvoimaa. Tämän hetken laskelmien mukaan uudistus on Lahden kaupungille taloudellisesti epäedullinen. Konsernista saatavat osinkotuotot ovat tasapainottaneet kaupungin taloutta merkittävästi vuodesta 2006 alkaen. Osinkotuotot ovat kääntyneet laskuun ja niiden arvioidaan vähenevän edelleen seuraavalla taloussuunnitelmakaudella.

Rahoituskulujen kasvu luo korkojen nousun myötä paineita taloudelle.

Viidennessä kokouksessaan ryhmä perehtyi kaupungin toiminnan kustannustasoon ja toiminnan tuottavuuden nykytilaan. Julkisen sektorin

arvonlisäystä on vaikea määritellä, koska tuotteilla ei yleensä ole markkinoita ja tuotannon vaikutukset ovat usein välillisiä vaikutuksia. Kuntien välillä palveluja vertaillaan pääosin toimintaan ja talouteen liittyvillä tunnusluvuilla. Ryhmälle esiteltiin Lahden kaupungin asemoitumista eri tehtävien ja palvelujen tunnuslukujen osalta muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna. Lahti näyttäytyy tilastojen perusteella pääosin keskimääräiseltä tai keskimääräistä edullisempaan kustannuksiltaan.

Parlamentaarisen ryhmän keskusteluissa on tunnistettu, että kaupungin talouden tasapainoon kohdistuu uusia ennakoitavia haasteita vuodesta 2024 lähtien johtuen kunnallisveroprosentin lakisääteisestä leikkauksesta (-12,64 %-yksikköä). Leikkaus on suurempi kuin kaupungilta pois siirtyvien tehtävien kustannukset. Kaupungin taloutta haastaa myös työllisyyspalvelujen siirto kaupungin vastuulle. Kaavailtu korvaus valtiosuuksissa ei arvioiden mukaan kata siirtyviä kustannuksia. Kaupungin saamien verotulojen ja valtiosuuksien vähentyessä kaupungin talouden tasapaino on aiempaa enemmän riippuvaista omaisuudesta saaduista säännöllisistä tuotoista, joten konserniohjaukseen ja pääomien sijoittumiseen on kiinnitettävä aiempaa aktiivisemmin huomiota. Kaupungin talouden tasapainon kannalta verotuottojen lisääminen työllisyyden ja väestönkasvun kautta on tulevana vuosina ja pidemmällä tähtäimellä keskeistä. Vuosille 2023 ja 2024 ennakoitavien taloudellisten sekä kaupungin toimintojen ja vastuiden muutosten myötä on selvää, että myös kaupungin organisaation muututtava ja uudistuttava. Toiminnan kustannustason ja tuottavuuden nykytilan suhdetta on parannettava. Edunvalvontaan on panostettava, koska valtiosuusjärjestelmän uudistukset kohtelevat Lahden seutua epäoikeudenmukaisesti.

Kevään perehtymisen jälkeen ryhmä valmistelee syyskaudella periaatteita, joiden avulla kaupungin ja konsernin toimintaa ja taloutta tulisi sopeuttaa sote-uudistuksen jälkeiseen tilanteeseen. Periaate-ehdotuksia tullaan laatimaan kaupungin tulojen vahvistamiseksi, kustannustason ja tuottavuuden kehittämiseksi, konsernirakenteen mahdollisiksi muutoksiksi ja talouden tasapainottamiseksi.

Parlamentaarinen ryhmä tiedottaa toiminnastaan syyskaudella 2022 sekä raportoi siitä kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle seuraavan kerran alkuvuonna 2023.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: Kv

Kv: -